

Література:

1. Національний банк України: [Веб-сайт]. URL: <https://bank.gov.ua/>.
2. World Investment Report 2023. United Nations Conference on Trade and Development: [Website]. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>.
3. Городняк І.В., Терендій А.Б. Інституційні чинники залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 25. С. 3–10.
4. Штепенко К.П., Забурасва О.Ю. Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України та передумови необхідності їх залучення. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7040> (дата звернення: 03.01.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-8>

ACTUAL PROBLEMS AND CHALLENGES FOR TNCS IN THE WORLD ECONOMY

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ТНК У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Vdovychenko L. Yu.

*PhD in Economics,
Associate Professor at the Department
of Economic Policy and Safety
Admiral Makarov National University
of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine*

Вдовиченко Л. Ю.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної
політики та безпеки
Національний університет
кораблебудування імені адмірала
Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Rak I. V.

*4th year student at the Faculty
of Economics and Marine Ecology
Admiral Makarov National University
of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine*

Рак І. В.

*студент IV курсу факультету
економіки та екології моря
Національний університет
кораблебудування імені адмірала
Макарова
м. Миколаїв, Україна*

ТНК виступають однією з ключових ланок світового господарства. ТНК поступово збільшують обсяги виробництва своєї продукції,

розширюють асортимент, згодом охоплюють інші галузі. Діяльність ТНК може приносити не тільки користь державам, де вони розташовані, а й загрози їх національній безпеці. Проте, світ також не стоїть на місці. Поступово на ринку з'являються нові гравці, змінюється чинне законодавство в материнських країнах, та країнах, де розташовані філії ТНК, посилюються протекціоністські настрої. Все це так чи інакше може впливати на діяльність самих ТНК. До основних проблем та викликів для ТНК у світовій економіці можна віднести наступне (рис. 1):

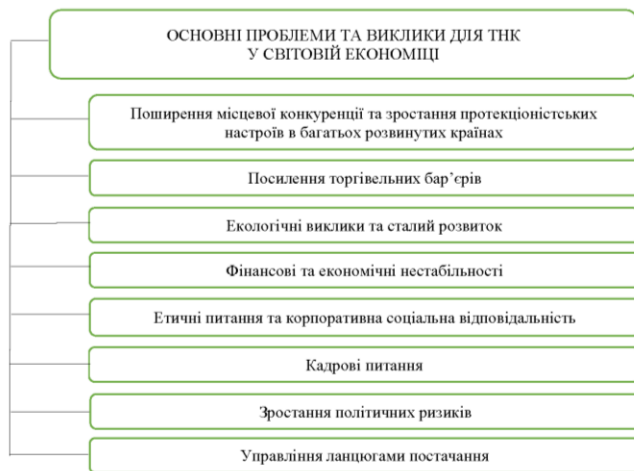

Рис. 1. Проблеми та виклики для ТНК у світовій економіці
(розроблено авторами)

1. Поширення місцевої конкуренції та зростання протекціоністських настроїв в багатьох розвинутих країнах.

Нині з'являється все більше і більше виробників, що орієнтовані на місцевого споживача. Також ці виробники мають підтримку з боку уряду, і деякі уряди у свою чергу ведуть протекціоністську політику. Так, звісно, що само по собі одиничне виробництво не зможе ніяк вплинути на діяльність ТНК, але коли місцевих виробників стає багато і вони мають різносторонню підтримку з боку уряду, то це може негативно вплинути на рівень продажів тієї чи іншої продукції ТНК.

2. Посилення торговельних бар'єрів.

«Згідно даних СОТ, торговельна політика стає більш жорсткою та набуває протекціоністського характеру. ... Як наслідок, спостерігається

порушення ланцюгів постачання ТНК, а також здатність користуватися альтернативними ланцюгами постачання (включаючи підвищення стандартів працевлаштування та екологічної політики)» [1].

3. Екологічні виклики та сталий розвиток.

Відповідальність за екологічний слід та спроби мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище стають важливими аспектами для ТНК. Законодавчі ініціативи щодо змін клімату, такі як Паризька угода, змушують компанії втілювати сталі бізнес-практики, що може вимагати великих інвестицій у нові технології та процеси. Окрім законодавчих ініціатив, споживачі (особливо це стосується населення розвинутих країн) дедалі більше надають перевагу екологічно чистим продуктам, поступово змінюючи попит на ринках. Хоча це все ще не можна назвати глобальною проблемою для ТНК, проте корпорації повинні швидко адаптувати свої стратегії до нових тенденцій споживчої поведінки та вимог прогресивних законодавств, щоб зберегти свою конкурентоспроможність.

4. Фінансові та економічні нестабільності.

Коливання валютних курсів, інфляція, зміни в податковій політиці і глобальні економічні кризи можуть вплинути на операційну діяльність ТНК.

5. Етичні питання та корпоративна соціальна відповідальність.

ТНК стикаються з підвищеними вимогами до соціальної відповідальності, включаючи справедливі умови праці, боротьбу з корупцією, права людини та підтримку соціальних ініціатив. Також, незважаючи на зв'язки багатьох ТНК з СОТ, ця організація активно стежить та намагається протидіяти проявам недобросовісної конкуренції, що може вплинути на діяльність та імідж деяких ТНК.

«Вимоги стають все більш жорсткими – внески до місцевих громад, створення доступного продукту для місцевого населення, справедливої політики з оплати праці, тобто ТНК все частіше обирають стратегії, що враховують широкого кола зацікавлених сторін (включаючи споживачів, працівників, суспільства в цілому та навколишнє середовище)» [2].

6. Кадрові питання.

Управління великими, мультикультурними командами в різних країнах вимагає ефективних стратегій для залучення, розвитку та утримання талантів. Крім того, умови праці, що постійно змінюються, дистанційна робота та потреба в розвитку нових навичок у співробітників потребують великих капіталовкладень та чітко налагодженої кадрової структури.

7. Зростання політичних ризиків.

Зростання соціальної напруги, збільшення кількості гарячих точок, торгівельні війни та постійні суперечки між провідними державами можуть негативно вплинути на діяльність ТНК. До того ж, ТНК не можуть залишатися осторонь від політичних суперечок. На прикладі війни України з Росією можна побачити, що корпорації повинні були обирати сторону. З одного боку це призупинення діяльності частини виробничих потужностей та втрата великої кількості споживачів, з іншого – негативний вплив на імідж ТНК.

8. Управління ланцюгами постачання.

Переривання ланцюгів постачання, особливо після пандемії COVID-19, виявило слабкі місця у глобальних поставках. ТНК повинні адаптувати свої ланцюги постачання, забезпечувати гнучкість і реагувати на глобальні збої, мінімізуючи ризики, пов'язані з виробничими потужностями та транспортуванням.

Отже, з низки представлених вище викликів, на нашу думку, можна виділити такі ключові, які перешкоджають розвитку ТНК у сучасній світовій економіці:

1. Проблема миру і війни, оскільки мирне співіснування країн є необхідною умовою для ефективної діяльності ТНК. Якщо ТНК, яка виробляє компонент кінцевого продукту, знаходиться в зоні військового конфлікту, під загрозою взагалі все виробництво компанії.

2. Фінансова проблема, яка, перш за все, пов'язана з фінансово-економічними кризами, імовірність появи яких найбільше впливає на діяльність ТНК.

3. Проблема взаємовідносин держав з ТНК, негативний момент якої для ТНК полягає в тому, що на міжнародні корпорації може чинити тиск уряд приймаючої країни, щоб втягнути її в конфронтацію.

4. Екологічна проблема як одна з глобальних проблем сучасності.

У підсумку можемо зазначити, що кожна із зазначених вище проблем турбує ТНК. При цьому, якщо основною метою діяльності ТНК є максимізація прибутку, то приймаюча держава повинна сприяти розвитку інноваційного вектору саме національної економіки. Тому з двох сторін: ТНК та приймаючої країни ми можемо спостерігати двояку роль, яка полягає у поєднанні негативних ознак впливу на міжнародну економічну діяльність поряд із позитивними.

Література:

1. Болгарова Н.К., Паневник Т.М. Транснаціональні компанії в аспекті розвитку глобалізаційних процесів. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=445> (дата звернення 11.02.2025).

2. Максименко А. Проблеми і перспективи діяльності ТНК. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1826/6565656912> (дата звернення 11.02.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-9>

THE ROLE OF UNIVERSITIES IN ACTIVATING INNOVATION CLUSTERS IN JAPAN

Dvornyk I. V.

PhD in Economics,

*Associate Professor at the Department of Business Economics and Entrepreneurship
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

Kyiv, Ukraine

In modern conditions, successful competition with leading participants of the world market is unthinkable without the creation and constant improvement of a national innovation system, where the state should act as the main participant and coordinator [1-3]. Specific successes in implementing a national innovation system can vary significantly depending on the traditions of creation and the financial state of the economy.

Japanese innovation policy developed gradually and has deep roots. In the early 70s of the last century, when developing a long-term development perspective, the question arose: in what directions should the economy and industry develop? In Japan, despite the active work of the government in developing strategies and programs for innovative development, most of the applied scientific and technical developments are still carried out in the laboratories of large industrial corporations and remain within the framework of these same corporations, without widespread transfer to potential users on the scale of the relevant industry. State scientific research is predominantly fundamental in nature, the degree of its implementation in practice remains insufficient. The necessary coordination is not always observed between state fundamental scientific research and applied research in the private sector. We can highlight several components of state innovation policy that are usually used to develop a national innovation system: (1) the creation of special organizations and bodies responsible for defining and implementing